

Odporúčenie odborných spoločností – Neonatologická a Nefrologická sekcia SPS

Skríning vrodených vývojových chýb obličiek u novorodencov.

Hlavným cieľom novorodeneckého skríningu obličiek je diagnostikovať vývojové chyby, ktoré neboli zistené prenatálne a treba ich riešiť už v novorodeneckom alebo včasnom dojčenskom veku.

Postup vyšetrenia

Vyšetrenie sa uskutočňuje u novorodenca vo veku 48-96 hodín. Predpokladom správneho výsledku je dostatočná hydratácia dieťaťa pri adekvátnom perorálnom príjme mlieka.

Pri vyšetrení dieťa leží najprv na chrbátiku. Začíname z ventrálnej strany zobrazením močového mechúra, ktorý by mal byť naplnený. Hodnotíme oblasť vstupu ureterov do močového mechúra, popíšeme ich prípadné rozšírenie. Môžeme zobrazit' aj obličky a posúdiť echogenitu ich parenchýmu (porovnať s echogenitou parenchýmu pečene, prípadne sleziny).

Obličky vyšetrujeme následne v polohe na brušku. Sondu prikladáme na chrbátik v predpokladanom mieste obličky. Odmeriame dĺžku obličky. U donoseného novorodenca má byť v pozdĺžnom reze okolo 40 mm (dĺžka v milimetroch zodpovedá približne gestačnému veku dieťaťa v týždňoch). Zobrazíme panvičku a kalichy. Šírka panvičky sa meria v predozadnom rozmere, fyziologicky nepresahuje 6 mm. Pri dilatácii dutého systému sa posudzuje aj hrúbka parenchýmu obličky. V prípade patologického nálezu všetky namerané hodnoty zaznamenáme. Ak sa oblička nenachádza na obvyklom mieste, hľadáme ju v iných lokalitách, akými je malá panva, brucho a hrudník.

Hodnotenie výsledku

Agenéza - chýbanie jednej alebo oboch obličiek. Pri jednostrannej agenéze býva kompenzačne zväčšená kontralaterálna oblička.

Ektopia - oblička sa nachádza na atypickom mieste. Najčastejšie ide o pelvickú ektopiu, raritne o torakálnu.

Dysplázia – zmena štruktúry a veľkosti obličky. Pri bilaterálnom postihnutí je znížená funkcia obličiek.

Cystické zmeny sú v novorodeneckom veku najčastejšie reprezentované multicystickou dyspláziou. Ide o poruchu embryonálneho vývoja. Oblička je zložená z cýst a chýba typický renálny parenchým.

Obštrukčné uropatie. Pri obštrukcii pelviureterálneho spojenia vzniká hydronefróza – dilatácia panvičky a kalichov. Pri obštrukcii ureterovezikálneho spojenia vzniká megaureter-ureter je rozšírený a postupne dilatujú aj panvička a kalichy, vzniká ureterohydronefróza. Subvezikálna obštrukcia je príčinou obojstrannej ureterohydronefrózy a zhrubnutia steny močového mechúra. Spôsobená je najčastejšie chlopňou zadnej uretry u chlapcov.

Na hodnotenie stupňa dilatácie dutého systému obličky sa používa **klasifikácia podľa Hofmanna:**

I.stupeň – šírka panvičky do 10 mm

II.stupeň – šírka panvičky nad 10 mm, bez dilatácie kalichov

III.stupeň – šírka panvičky nad 10 mm, dilatované kalichy

IV. stupeň – dilatovaná panvička aj kalichy, redukovaný parenchým

Pri patologickom sonografickom náleze je potrebné vyšetriť moč chemicky a sediment, pri predpokladanej poruche obličkových funkcií aj minerály, ureu a kreatinín v sére. Podľa potreby nález konzultuje ošetrojúci lekár s nefrológom alebo urológom.

Pri obojstrannom náleze dilatácie III. alebo IV. stupňa alebo pri závažnom difúznom postihnutí obličkového parenchýmu je indikovaný preklad novorodenca na špecializované pracovisko.

Návrh na ďalšie sledovanie novorodenca po prepustení v nefrologickej ambulancii

1. Polohové anomálie – jednostranná agenéza, ektopia – vyšetrenie vo veku 3 mesiace.
2. Dysplázia a cystické zmeny – vyšetrenie do 1 mesiaca po narodení.
3. Obštrukčné uropatie:
  - a. I. a II. stupeň – vyšetrenie vo veku 2 - 3 mesiace
  - b. III. a IV. stupeň – pri jednostrannom postihnutí vyšetrenie do 2-3 týždňov po narodení.

Autori: doc. MUDr. Oľga Červeňová, CSc.
prof. MUDr. Mirko Zibolen, CSc.

Recenzent:
doc. MUDr. Katarína Maťašová, PhD

Schválil výbor NS SPS 20.05.2019